

ความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน ในการ
ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ 8 ด้าน ตามคู่มือคุณภาพมาตรฐาน
บริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566 (ฉบับปรับปรุง)

Opinions of public health personnel in Khon Kaen Province on the quality criteria and
standards in providing primary health care services in 8 areas according to the Primary
Health Care Service Quality Standards Manual 2023 (revised edition)

(Received: February 25,2025 ; Revised: February 26,2025 ; Accepted: February 28,2025)

ศิริพร อุทธากิจ¹
Siriporn Uthakij¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อเกณฑ์
คุณภาพ และมาตรฐาน ในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ 8 ด้าน ตามคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566
(ฉบับปรับปรุง)เจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการปฐมภูมิ 123 แห่ง ในจังหวัดขอนแก่น ทุกสังกัดรวมทั้งสิ้นจำนวน 246 คน

ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่ 1 บริหารจัดการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.29 ด้านที่ 2 การจัดบุคลากรและ
ศักยภาพในการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.56 ด้านที่ 3 สถานที่ ที่ตั้งหน่วยบริการ อาคาร สถานที่ และ
สิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.24 ด้านที่ 4 ระบบสารสนเทศ ให้ข้อมูลการรักษา แก่ผู้รับบริการอย่าง
ครบถ้วน มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 3.42 ด้านที่ 5 ระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น
สูงสุดที่ 3.36 ด้านที่ 6 ระบบห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 3.42 ด้านที่
7 การจัดบริการเภสัชกรรมและงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คปส.) มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.42 ด้านที่ 8
ระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ มีการจัดการ มูลฝอยติดเชื้อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.45

คำสำคัญ ความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุข, เกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน ในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ 8 ด้าน, ตาม
คู่มือคุณภาพมาตรฐาน บริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566

Abstract

This study aimed to study the level of opinions of public health personnel in Khon Kaen Province on
the quality criteria and standards of primary health care services in 8 areas according to the Primary Health
Care Service Quality Standards Manual 2023 (revised edition). The staff in 123 primary health care units in
Khon Kaen Province, all affiliations, totaling 246 people.

The results of the study found that The study results found that aspect 1, management, had the
highest average score of 4.29, aspect 2, personnel arrangement and service potential, had the highest
average score of 4.56, aspect 3, location, service unit location, buildings, locations, and environment, had
the highest average score of 4.24, aspect 4, information system, providing complete treatment information
to service recipients, had the highest average score of 3.42, aspect 5, primary health care system, had the
highest average score of 3.36, aspect 6, medical and public health laboratory system, had the highest
average score of 3.42, aspect 7, pharmaceutical service arrangement and health consumer protection (B.C.P.)
had the highest average score of 4.42, aspect 8, infection prevention and control system, infectious waste
management, had the highest average score of 4.45.

Keywords: Public health personnel's opinions, quality criteria and standards in providing primary health care
services in 8 areas, according to the quality manual for primary health care standards 2023

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

บทนำ

การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ (Primary Care Service) มีความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศที่จะทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรมมากขึ้น สามารถลดความแออัดในโรงพยาบาลลง¹ บริการสุขภาพปฐมภูมิของประเทศไทยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคของการพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานได้เพิ่มขึ้น (พ.ศ. 2520 – 2529)² และต่อเนื่องมาเป็นการพัฒนาสถานีอนามัยที่เน้นการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่เป็นด้านแรก³ ให้มีความทั่วถึงในทุกๆภาคส่วน ในประเทศไทย และการพัฒนาจากสถานีอนามัย กลายเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)⁴ ในปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบาย การพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อมีการกำหนดสาระสำคัญ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 258⁵ ต้องดำเนินการในการดูแล ให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรครวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการพัฒนาภูมิปัญญา ด้านการแพทย์แผนไทย กำหนดให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 กรกฎาคม 25621 โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พุทธศักราช 2562 และประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิเรื่องหน้าที่ของหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน การให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2565 และประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ เรื่อง มาตรการควบคุมคุณภาพและ

มาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ และเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2565 ตามคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566(ฉบับปรับปรุง)⁶ โดยสำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ภายใต้พระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิโดยคณะกรรมการคุณภาพและมาตรฐานของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่าย หน่วยบริการปฐมภูมิ มีบทบาทหน้าที่ ในการจัดทำตามแนวทางการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน การกำกับดูแลพัฒนาข้อมูล ติดตามประเมินผล รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงาน มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาเกณฑ์ รพ.สต. ติดตามจากเดิม ที่ประเมินว่า “มี” หรือ “ไม่มี” เป็นเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 ที่มี มิติคุณภาพที่มากกว่าเดิม เน้นให้เกิดการพัฒนาตามบริบทมากกว่าเกณฑ์ของรพ.สต. ติดตาม จัดทำ คู่มือเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ในการ ให้ บ ริ ก า ร สุ ข ภ า พ ป ร ธ ม ภู มิ ผ่านกระบวนการพัฒนาและประเมินคุณภาพ⁷

การบริหารจัดการในการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน ในหน่วยบริการปฐมภูมิให้มีมาตรฐาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น มีคณะกรรมการในการประเมิน ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามคู่มือ เกณฑ์คุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 นำใช้คู่มือ ในการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จากการทบทวนการประเมินหลังการนำไปใช้ในปีงบประมาณ ที่ผ่านมพบว่า ในหน่วยบริการปฐมภูมิมีการนำใช้มาตรฐานตามคู่มือ แต่ยังขาดความเข้าใจและนำมาตราฐานมาใช้โดยเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ แต่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์การนำไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการดูแล จึง ขอความคิดเห็นต่อคู่มือมีเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 เพิ่มเติมมุมมอง

ของ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจถึง บริบทและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีนรัตน์ ปัจจะวงษ์ เรื่อง การรับรู้ของของประชาชนที่ใช้บริการ⁸ และมีงานวิจัยของคัมภีร์ ต้นภูมิที่ศึกษาในปี 2566 เรื่องความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดตากที่มีต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน ในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ด้านการจัดบริการเภสัชกรรมและงานคุ้มครองผู้บริโภค พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุข⁹ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยสูงมาก ควรมีคำอธิบาย แนวทางการประเมินอย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาการตีความระหว่างผู้รับการประเมินกับคณะกรรมการตรวจประเมิน และเพื่อให้การประเมินมีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศ

ดังนั้นการรับทราบรายละเอียด ปัญหา อุปสรรค แนวทางพัฒนา ข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายที่มีต่อเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานบริการ สุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 ในทุกๆด้าน จะส่งผลดีและเกิดประโยชน์ต่องานบริการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน ในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ 8 ด้าน ตามคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566 (ฉบับปรับปรุง) นำไปสู่การพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อเกณฑ์คุณภาพ และมาตรฐาน ในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ 8 ด้าน ตามคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566 (ฉบับปรับปรุง)

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการปฐมภูมิ 123 แห่งในจังหวัดขอนแก่น ทุกสังกัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบคุณภาพคุณภาพและมาตรฐาน แห่ง ๆ ละ 1 คน จำนวน 123 คน และผู้อำนวยการหน่วยปฐมภูมิหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแทนทุกแห่ง ๆ ละ 1 คน จำนวน 123 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 246 คน ด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล ทำการศึกษาตั้งแต่ 1 –31 มกราคม 2568

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอ้างอิงจาก คู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 จัดทำแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบของ Google form เข้าถึงด้วย QR code แบ่งเป็นชุดแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน ภูมิลำเนา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน อายุราชการ หน้าที่หลักที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงาน ประเภทของการให้บริการ ประสบการณ์ ในการทำงานในชุมชน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิของหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยมาตรฐานทั้ง 8 ด้าน โดยสำรวจระดับความคิดเห็นพร้อมกับปัญหาและข้อเสนอแนะเป็นรายข้อ โดยส่วนที่ 2 แต่ละข้อคำถามจะมีการให้คำตอบ เป็นแบบมาตราลิกซ์ (Likert scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย เครื่องมือจำนวน 1 ชุด คือชุดคำถาม ประกอบด้วย 2 ส่วนส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบประเมินระดับความคิดเห็นการดำเนินงานเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยมาตรฐาน ทั้ง 8 ด้าน

วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน ภูมิลำเนา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน อายุราชการ หน้าที่หลักที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงาน ประเภทของการให้บริการ ประสบการณ์ ในการทำงานในชุมชน เพื่อจำแนกลักษณะประชากร โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ในส่วนที่ 2 และ 3 นำคะแนนที่ได้แต่ละข้อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วจัดระดับคะแนนค่าเฉลี่ย

วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 ส่วนที่ 2 แบบประเมินระดับความคิดเห็นการดำเนินงานเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยมาตรฐานทั้ง 8 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แจกแจงความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ยระดับคะแนนค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย คณะกรรมการของสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น และผู้เชี่ยวชาญปฐมภูมิ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ข้อความเหมาะสมในด้านภาษา และมีความชัดเจนของเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาหลังจากนั้นได้แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้การศึกษาต่อไป

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective : IOC) มีการทดลองใช้และมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับโครงการวิจัยที่เข้า ข่ายการพิจารณาแบบเร็ว (Expedited Review) ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น เลขที่โครงการวิจัย REC 054/2567 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2567

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 173 คน (ร้อยละ 70.32) เพศชาย จำนวน 73 คน (ร้อยละ 29.68) อายุมีจำนวนมากที่สุด อายุระหว่าง 50-59 ปี มีจำนวน 83 คิดเป็นร้อยละ 33.74 และน้อยที่สุด อายุระหว่าง 40-50 ปี มีจำนวน 46 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.70 ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนมากที่สุดเจ้าหน้าที่ใน รพ.สต. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง มีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้อำนวยการ มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 41.46 ปฏิบัติหน้าที่แทน ผู้อำนวยการ มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.54 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 61.79 สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 35.37 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสูงสุด 6-10 ปี มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 38.21และระยะเวลาน้อยสุด ≥ 16 ปี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01ประสบการณ์ในการทำงานในชุมชน สูงสุด ≤ 5 ปี มีจำนวน 95

คน คิดเป็นร้อยละ 38.62 น้อยสุดเป็น ≥ 16 ปี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยมาตรฐานทั้ง 8 ด้าน ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลประเมินผลการดำเนินงานเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของเครือข่ายบริการปฐมภูมิ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย มาตรฐานทั้ง 8 ด้าน

ด้านที่ 1 ด้านระบบบริหาร พบว่ามีระบบจัดการเรื่องร้องเรียน วิเคราะห์เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ รับฟังความคิดเห็นและประเมินความพึงพอใจของ ผู้รับบริการ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาระบบบริการหรือ บริหารจัดการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.29 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูงมาก

ด้านที่ 2 การจัดบุคลากรและศักยภาพในการให้บริการ พบว่ามีระบบบริการส่งต่อและดูแลต่อเนื่อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดที่ 4.56 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูงมาก การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้ง การป้องกัน และควบคุมโรคในระดับชุมชน การสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 4.27 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูงมาก

ด้านที่ 3 ด้านสถานที่ตั้งหน่วยบริการอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม พบว่ามีการจัดการสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารและภายใน สถานที่ทำงานดำเนินการตามมาตรการ 5 ส. และการสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 4.57 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูงมาก

ด้านที่ 4 ด้านระบบสารสนเทศ พบว่าให้ข้อมูลการรักษา แก่ผู้รับบริการอย่างครบถ้วน ได้แก่ การวินิจฉัยโรค สาเหตุหรือที่มาของโรค แผนการรักษาโรค คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว

เพื่อป้องกันหรือลดปัญหา สุขภาพที่อาจเกิดขึ้น การสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 3.37 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูง

ด้านที่ 5 ด้านระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ พบว่าให้วัคซีนตามเกณฑ์ตรวจสุขภาพตามเกณฑ์ตรวจประเมินพัฒนาการตามวัยสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 3.45 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูง

ด้านที่ 6 ด้านระบบห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข พบว่าผู้ปฏิบัติงานตรวจทางห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ต้องผ่านการอบรมหรือได้รับการฟื้นฟู ทางวิชาการ มีบันทึกประวัติการอบรม การสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 3.35 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูง

ด้านที่ 7 ด้านการจัดบริการเภสัชกรรมและงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คปส.) พบว่า มีการดำเนินการร่วมกับภาคี เครือข่ายภาคประชาชน ได้แก่ อสม. อสส. ร้านยา และเครือข่ายหน่วยบริการ ปฐมภูมิ การสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 3.65 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูง

ด้านที่ 8 ด้านระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ มีการจัดการ มูลฝอยติดเชื้อ การสรุปภาพรวมทั้งหมด มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่ 3.37 อยู่ในระดับความคิดเห็น เห็นด้วยสูง

สรุปและอภิปรายผล

จากความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิ ต่อเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานตามคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 (ฉบับปรับปรุง) พบว่า ผู้รับบริการประเมิน กับคณะกรรมการ ตรวจประเมินได้ทราบข้อคิดเห็น ในบางส่วนของทางบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ แสดงความคิดเห็นออกมา เช่น เรื่องการ การถ่ายทอดเกณฑ์ และการตีความไม่ตรงกัน แนวคิดการพัฒนาหรือความต้องการตาม

เกณฑ์การประเมิน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการพัฒนาระบบการสื่อสารให้มีความชัดเจนมากขึ้นเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจแนวคิดและเป้าหมายของนโยบายตรงกัน การรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการทำงาน มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น¹³

ข้อเสนอแนะ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรและการเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วน ต้องมีการกำหนดขอบเขตการวิจัยให้ชัดเจน จำกัดขอบเขตของการศึกษาให้แคบลง เช่น ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเฉพาะกลุ่มใน

หน่วยบริการปฐมภูมิ หรือเฉพาะประเด็นที่สำคัญ เลือกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม เลือกกลุ่มบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการนำคู่มือไปใช้ จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน

2. การออกแบบเครื่องมือวิจัยการออกแบบแบบสอบถามให้ครอบคลุมและเข้าใจง่ายเป็นเรื่องท้าทายนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กก่อน เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. การดำเนินงานมีอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลและการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งจดหมายเชิญให้บุคลากรเข้าร่วมการตอบแบบสอบถาม โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิจัยมอบสิ่งจูงใจให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- 1.คู่มือแนวทางการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาว (รพ.สต.ติดดาว) ปี 2564
- 2.คู่มือแนวทางการตรวจประเมินเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการประจำ หน่วยบริการปฐมภูมิ และ หน่วยบริการร่วมให้บริการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (สปสข.)
- 3.คู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 ของสำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิกระทรวงสาธารณสุข
- 4.ประสิทธิ์ชัย มั่งจิตร, เอกสารประกอบการประชุม การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานระบบบริการปฐมภูมิและ การถ่ายโอนภารกิจ สอน/รพ.สต.ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 20 มิถุนายน 2566]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.primarycarecluster2017ประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ เรื่อง หน้าที่ของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วย บริการปฐมภูมิในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2565>
- 5.ประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ เรื่อง มาตรการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ พ.ศ. 2565
- 6.ประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ เรื่อง การให้ข้อมูลการบริการสุขภาพปฐมภูมิและ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้รับบริการเพื่อให้ตัดสินใจในการเลือกรับบริการหรือเข้าสู่ระบบการส่งต่อ พ.ศ. 2565
- 7.ประกาศคณะกรรมการระบบสุขภาพปฐมภูมิ เรื่อง การจัดทำระบบข้อมูลการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ของหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ พ.ศ. 2565
- 8.ประชากรณ์ ทัพโพธิ์. (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal.; 7(2): 482
- 9.สาโรจน์ ประพรมมา. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอ อักคิซุมพล จังหวัดชัยภูมิ วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 2560; 11(1): 58-61
- 10.นพดล นพณณ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมและการรับรู้ กับทัศนคติในการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน รพ. สต. ติดดาว. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน.3(1): 49-55.

- 11.สำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- 12.สุทิตา อาภาเกสัช.(2563) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของจังหวัดสุพรรณบุรี, วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน.6(3): 92.
- 13.ศุภภรณ์ สามประดิษฐ์, คชาพล นิมิต, ศิวาภรณ์ โภคภิรมย์ และ สุนทร แก้วอำไพ.(2563). รพ.สต. ติดดาว : ภาระหรือโอกาสการพัฒนางานเภสัชกรรมปฐมภูมิในชุมชน, วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 3(3): 16-26.
- 14.อุไรวรรณ ชัยชนะวิโรจน์ และชญาภา วันทุม, (2560).การทดสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย วารสาร การพยาบาลและสุขภาพ.11(2): 105-111.